

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Organisatie van den Arbeid.

(Taylor-stelsel).

III.

III. Thans enkele woorden over de belooning in het stelsel.

1. Niet alleen vroeger, maar ook nu nog wordt dikwijls het loon van den arbeider eenvoudig bepaald naar den tijd, dien hij in dienst van den werkgever had doorgebracht. Dat ging vroeger goed, zolang de arbeider de liefde had tot zijn werk of tot zijn werkgever. De Engelsche vakverenigingen hebben echter het Ca-Canny-stelsel, het stelsel van „zoetjes-aan” toegepast en daardoor vanzelf wel de werkgevers gedwongen de belooning te stellen in verband met de productie. Daardoor is ontstaan het accoord-loon, wat vooral in Duitschland is toegepast, ook wel in Nederland, doch niet veel instemming kon vinden in Amerika. Bekend zijn de benamingen, waarmee de arbeiders hun afkeer van het accoord-loon kenbaar maken. Onder den drang der omstandigheden zijn de premieën ontstaan, waarbij dikwijls een vast dagloon werd gecontracteerd met een extra-vergoeding, indien een zekere productie werd bereikt. Deze systemen, hoe vernuftig soms ook de premies berekend worden, hebben alle één groot gebrek, n.l. dat ze wel gebaseerd worden op een aangenomen normale productie, doch dat nimmer is aangetoond, de juistheid van dezen maatstaf. De patroon tracht die vast te stellen door een gemiddelde af te leiden uit de verkregen resultaten in de voorbije jaren. Hij heeft daarbij het gevoel (ik citeer hier slechts; eigen meening blijve nu achterwege) dat de arbeiders, die zoo iets hebben zien aankomen, opzettelijk hun productie hebben verminderd, om een zoo gunstig mogelijk tarief te verkrijgen. Men heeft toen zien gebeuren, dat de arbeider, eenmaal in het bezit van het tarief, zich wel ging inspannen, daarbij een zoo hoog weekloon behaalde, dat de patroon verbluft stond, waarna deze het tarief ging verlagen. Keer op keer werden de tarieven op deze wijze beknipt en zoo is een toestand ontstaan, waarbij elke betrouwbare maatstaf verloren ging. Geen enkele arbeider spande zich meer in, omdat men toch wist, dat indien men een hoog loon verdiende, dit weer aanleiding zou zijn, tot een nieuwe verlaging van het tarief.

Dit alles was een gevolg van het feit, dat men de gegevens miste om op betrouwbare wijze vast te stellen welk quantum productie-eenheden van den arbeider mocht worden verlangd. Niemand was er tot nu toe in geslaagd om het productie-vermogen van den arbeider te meten. Dit nu is de groote verdienste van Taylor geweest. Hij heeft weten uit te schakelen de onnutte bewegingen, zoodat overbleven de nuttige en nu voelt ieder aanstonds dat men al direct hierdoor een verhooging van de productie moet bereiken. Wanneer daarbij alle remmende invloeden worden overwonnen en aldus een stabiele werkgelegenheid geschapen, dan kan men ook, ik wees er reeds op, een voor elken arbeider, die voor „vol” gerekend kan worden, geldende taak vaststellen. Wanneer nu de arbeiders er toe gebracht kunnen worden, con amore mede te werken aan de nieuwe arbeidsmethode, dan is het resultaat eenvoudig verbluffend. Niet alleen voor de ondernemingen, maar ook voor de arbeiders zijn resultaten bereikt, die veel te denken geven.

2. Taylor heeft aan de verhooging van de productie vastgekoppeld een aanmerkelijke verhooging van de loonen en daardoor ook voor den arbeider tastbare resultaten verworven van de nieuwe methode van werken. Ik zal er nu van afzien een uiteenzetting te geven van het loonsysteem, dat Taylor zelf toegepast wil zien, ook laat ik onbehandeld de systemen door zijn medewerkers en opvolgers uitgevonden. Ik wil slechts op enkele belangrijke neven-zaken wijzen, die bij de belooning, zooals Taylor die wenscht, te pas komen.

3. Taylor had het verderfelijke ingezien van het voortdurend beknipten van het eens vastgestelde stukloon en daarom ging hij uit van den stelregel, dat zoodra een arbeider naar zijn methode werkte, ook nimmer meer het afgesproken loon zou worden veranderd. Hij had eenmaal uitgerekend de taak en daarbij in aanmerking genomen het bestaande loon en toen zijn eigen loontarief zoo gecalculceerd, dat hij het bereiken van de taak de arbeider een beduidend hooger loon ontving. Ook was door hem de zekerheid verkregen, dat en de taak en het loon niet bij de eerste de beste kleinigheid zouden worden gewijzigd. Het beknipten moest voorgoed verdwijnen.

4. Dan had Taylor nog een anderen, zeer juisten maatregel getroffen. Hij heeft maatregelen genomen, dat geen arbeider, die naar zijn systeem werkt, des ochtends een opgaaf verkrijgt van het bedrag zijner verdiensten op den voorgaanden dag. Taylor had begrepen, dat onzekerheid ook op dit gebied moest worden uitgeschakeld.

5. Overigens, (en dit zij opgemerkt aan hen die

C. T.

van het alcoholisme. Zoo zou er ongetwijfeld nog meer zijn te noemen dat op de credit-zijde van het moderne leven kan worden geboekt. En toch, desondanks, kan ook dan, wanneer het gewogen wordt in de weegschaal van Gods Wet, de conclusie geen andere zijn dan een dringend Mene Tekel.

Karakteristiek is, om nog iets te noemen, voor den tijd, waarin wij leven, dat er algemeen over geklaagd wordt, hoe er een schreiend gebrek aan liefde is. Men voelt dat eigenlijk de liefde alleen in staat zou stellen, de zorgwekkende problemen, waarmee de wereld geen raad weet, op te lossen.

Vandaar allerwege een dringen en roepen, dat de menschen elkander toch lief zullen hebben.

Maar aan Hem, die het allermeeste recht heeft op onze liefde, denkt het moderne leven zelfs geen seconde en daar ligt de eigenlijke oorzaak, die het in zijn zorg en nood, in zijn benauwende verwildering en haast angstwekkende decadentie verklaart. Beets heeft wel gelijk gehad, toen hij zong: „wat afvalt van den hoogen God, moet vallen”. En het oude profetische woord is met volle actualiteit van toepassing op de wereld, die onze oogen zien: „Tot de wet en tot de getuigenis! zoo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben”.

Amsterdam.

T. FERWERDA.

„Christelijke Schrijvers van dezen tijd”

door P. J. Risseeuw.

Eenige malen reeds heb ik bij de behandeling van nieuw-verschenen christelijke romans of verhalen verwezen naar het boek van den heer P. J. Risseeuw „Christelijke Schrijvers van dezen tijd”, met de bedoeling, zooals trouwens in een van de artikelen werd gezegd, nader op deze uitgave terug te komen.

Omtrent den aard van het boek worden we ingelicht door een korte inleiding. De Schrijver zegt daarin, dat het „over het leven en werk onzer protestantsch-christelijke Auteurs van dezen tijd eenige bijzonderheden” wil bieden, en dat men „niet alleen hen, wier werk gerekend kan worden tot de christelijke literatuur, doch ook auteurs, wier belletrie meer sociale dan literaire beteekenis heeft” er in vertegenwoordigd vindt. En dan vervolgt de heer Risseeuw: „Deze verzameling opstellen, notities, interviews is dus niet bedoeld als een critische revue; ook waar ik mijn meening gaf, heb ik het inlichtend karakter van dit werk op het oog gehad. Hoofdzak was voor mij: het verzamelen van materiaal, zoowel voor den gemiddelden lezer, boekenvriend als essayist”.

Volgens dezen opzet dan heeft de heer Risseeuw hier samengebracht „materiaal” over niet minder dan 44 schrijvers en schrijfsters. Wie dat zijn kan ik alleen meedeelen, door de heele rij hier over te schrijven; daarmee is dan tegelijk beantwoord de misschien verwonderde vraag van iemand, hoe men in onzen christelijken kring toch een zoo groot aantal auteurs tellen kan. De behandelde producenten zijn deze: Seerp Anema, Johanna Breevoort, N. W. van Diemen de Jel, Nelly van Dijk—Has, L. E. en Ignatia Lubeley, H. Gordeau Jr, G. F. Haspels, H. J. Heynes, D. Hogenbirk Jz., G. C. Hoogewerff, A. van Hoogstraten—Schoch, W. G. van de Hulst, P. Keuning, Hugo Kingmans, J. C. de Koning, H. S. S. Kuyper, Hendrika Kuyper—van Oordt, Ph. A. Lansberg, K. Lantermans, J. Lens, J. L. F. de Liefde, L. Penning, Q. A. de Ridder, W. Schippers, Frans van Schotelveld, G. Schrijver, G. Sevensma—Themmen, M. van der Staal, A. K. Straatsma, S. Ulfers, Jan Veltman, J. A. Visscher, A. Wapenaar, J. M. Westerbrink—Wirtz, Wilma, en de jongeren: J. K. van Eerbeek, Willem Evers, Diet Kramer, Gera Kraan—van den Burg, A. J. D. van Oosten, Joh. P. Ruys, O. Ruysch, C. Rijnsdorp. Van deze allen wordt, in korter of langer bestek, iets verteld omtrent hun leven en ontwikkeling, en een, (maar dikwijls niet volledige!) bibliographie gegeven; daarenboven wordt bij ongeveer de helft dezer auteur-besprekingen gepubliceerd een interview, dat de heer Risseeuw met de betrokkenen had.

De lezer weet nu, welke de stof is, die in dit boek is verwerkt. De belanghebbenden, die de heer Risseeuw op het oog had („het verenigingsleven” en „ieder die van lezen houdt... en zich ook voor den auteur en zijn werk interesseert”) kunnen met dit weten hun voordeel doen.

Dat voordeel is ook een en andermaal gebleken, bij de aanhalingen, die ik deed uit het boek in voorafgaande artikelen. Enkele feiten uit het leven van een Schrijver, een moment uit zijn ontwikkelingsgeschiedenis, een woord van hem (haar) zelf ter karakterisatie van het werk, kunnen een verklarend licht geven over een boek of over eenige eigenschap daarvan. Ten voorbeeld herinner ik aan de passages die ik overnam uit de hoofdstukken over Mevr. Sevensma—Themmen, Ds Hogenbirk, J. K. van Eerbeek, e.a. Wie in zijn verenigingswerk of bij zijn eigen lectuur eenige nadere gegevens omtrent een Auteur en zijn werk begeert,

kan van wat hier geboden wordt veel nut hebben. Het is altijd moeilijk, aangaande recente auteurs zakelijke gegevens te verkrijgen en daarom is het een verdienste van dit boek, dat het die in behoorlijke mate verschaft. Ook voor de practijk van den essayist — ’tis in ons blad gebleken — kan het hier verzamelde materiaal dienstig zijn. En dan heeft het voor den belangstellenden lezer van christelijke lectuur ongetwijfeld waarde, dat van vrijwel al de behandelde Schrijvers goed (op kunstdruk-papier) uitgevoerde portretten worden gegeven. Dat men zich een voorstelling kan maken omtrent de(n) persoon, met wie(n) men als lezer in zoo nauw contact komt, versterkt den band, die door boeiende lectuur ontstaat.

Ten aanzien van de samenstelling van het boek in ’t algemeen zou ik een tweetal opmerkingen willen maken.

De eerste is deze:

De heer Risseeuw heeft er naar gestreefd, zooveel mogelijk omtrent allen die behoorden tot onzen christelijken kring en iets geschreven hebben van belletristischen aard, eenige bijzonderheden mee te deelen. Opzichzelf is dat loffelijk, zooals ik boven reeds heb gezegd. Maar dat streven heeft deze consequentie met zich gebracht, dat onder den verzamel-titel „Christelijke Schrijvers van dezen tijd” ongelijksortige grootheden zijn vereenigd, n.l. christelijke literatuur en christelijke lectuur. Ik heb al zoo dikwijls in deze rubriek over het onderscheid tusschen christelijke literatuur en christelijke lectuur gesproken, dat ik daar nu niet nader op behoef in te gaan, doch volstaan kan met te constataren, dat dit onderscheid bestaat. Christelijke lectuur is iets anders, moet beantwoorden aan heel andere eischen, dan christelijke literatuur (om elke mogelijkheid tot misverstand af te snijden, herhaal ik nog eens wat ik bij iedere gelegenheid heb neergeschreven, dat dit anders-zijn niet is een minderwaardig-zijn). Dat essentiële verschil nu wordt door de in dit boek gevolgde methode, door een vereenigen in één verband van christelijke kunstenaars en christelijke schrijvers, weggecijferd. Want door de behandeling naar alphabetische orde van kunstenaars en schrijvers, worden ze allen op één lijn gezien en gaat de niet ter zake kundige lezer onwillekeurig vergelijken, hetgeen ten opzichte van beiden tot een onjuiste en onbillijke conclusie voeren moet.

Mijn tweede opmerking betreft de interviews. Deze interviews zijn niet met alle, nog levende „schrijvers”, die de heer Risseeuw ten tooneele voert, gehouden. Daar kunnen redenen toe bestaan hebben, buiten zijn wil en vermogen om. Maar niettemin wordt daardoor het cachet: minder van betekenissen—meer van betekenissen aan de verschillende auteurs opgelegd. Vooral, omdat bij die interviews telkens ter sprake gebracht zijn de opvattingen over kunst en schoonheid, over schrijvers-roeping en schrijvers-arbeid. Sommigen zetten in het verslag, dat de heer Risseeuw van het onderhoud geeft, breedvoerig hun ideeën uiteen, anderen, wier oordeel van minstens gelijke waarde is (ik noem Mevr. Gera Kraan—van den Burg, Mevr. Westerbrink—Wirtz) worden daartoe niet in de gelegenheid gesteld (door welke oorzaak dan ook). Dat brengt een onregelmatigheid in de lijn der stof-behandeling ten opzichte van de lijn der stofrangschikking, die aan het boek een tweeslachtig karakter geeft. Of de nog werkende auteurs hadden allen geïnterviewd moeten worden of ze hadden geen van allen sprekend moeten zijn ingevoerd. Zooals de toestand nu is, schept de heer Risseeuw, ongetwijfeld niet-gewild en niet-bedoeld maar met-terdaad, onbillijke verhoudingen.

En dan zijn ook de verschillende interviews niet van gelijk karakter. Sommige auteurs hebben voornamelijk over hun eigen werk en terloops over algemeene begrippen gesproken, anderen, juist andersom, over de eigen boeken slechts met een enkel woord en over, in het verband van het boek bijkomstige dingen, uitvoerig. Het spreken van den een droeg een thetisch, van den ander een critisch karakter. Deze auteurs handelden over punten, die genen niet aanroerden. ’Tis alles interessant — al zijn er beweringen onder, die nog wel eens onder de loupe zouden genomen kunnen worden — maar het brengt onevenwichtigheid in het boek, die aan de objectiviteit schade doet.

Wat ik met beide opmerkingen bedoel is alzoo in één gedachte samen te trekken: de samensteller van dit boek had critischer kunnen staan tegenover zijn stof en wat de rangschikking en wat de bewerking betreft. Wel heeft hij in zijn voorwoord gezegd dat zijn boek niet bedoeld is als een critische revue, maar dat is wat anders dan critisch staan tegenover de stof, die te bewerken was. Dit laatste is voorwaarde voor ieder, die zakelijke mededeelingen doet en zeker voor dengene, die gesprekken met anderen heeft weer te geven.

Ik maak deze opmerkingen uit waardeering voor het werk en de bedoeling van den heer Risseeuw en vooral ook, omdat hij, naar in de inleiding wordt aangekondigd, ook over de christelijke dichters eerlang een soortgelijk boek geven zal. Misschien kan hij dan van deze, opbouwende bedoelde critiek, nog eenig nut hebben. Want de taak, die hij zich gesteld heeft, is heel moeilijk.